Llythr Agored at Brif Weinidog Cymru

Mehefin 2022

Mae Cymru angen mynediad at gyfiawnder amgylcheddol

Annwyl Brif Weinidog

Ym mis Mehefin 2021 cyhoeddodd y Senedd argyfwng natur. Mewn ymateb, addawodd Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth i sefydlu targedau statudol ar gyfer adferiad natur, yn ogystal â chorff annibynnol i ddwyn awdurdodau cyhoeddus i gyfrif ar eu hymrwymiadau amgylcheddol. Bron i flwyddyn yn ddiweddarach, nid oes unrhyw eglurder ynghylch pryd y gwneir hyn. Rydym ni sydd wedi llofnodi isod yn galw ar Lywodraeth Cymru i gyflwyno'r cyfreithiau newydd pwysig hyn, ar gyfer pobl a bywyd gwyllt Cymru, heb oedi pellach.

Fe wnaed ymrwymiad cyntaf Llywodraeth Cymru tuag at sefydlu corff annibynnol amgylcheddol statudol yn 2018, ac er yn aml wedi cael ei ailadrodd, nid ydyw wedi cael ei wireddu. Pan oedd y DU yn Aelod o'r UE, roedd goruchwyliaeth a gorfodi gan sefydliadau yr UE yn gwarchod ein hamgylchedd ac yn caniatau i ddinasyddion i godi cwynion heb gost ariannol. Yn aml fe fyddai hyn yn arwain at ymchwilad ac achos llys, gan gynnwys ar ansawdd aer a diogelu natur.

Mae trefniadau cyfatebol eisioes wedi cael eu gwneud ar draws gweddill y DU, gyda Safonau Amgylcheddol yr Alban a Swyddfa ar gyfer Amddiffyn yr Amgylchedd (a fydd yn goruchwilio cyfraith amgylcheddol yn Lloegr a Gogledd Iwerddon). Y mae'r ddau sefydliad yn statudol, wedi creu timau, wedi ymgynghori ar strategaethau a chreu llwybr clir i ddinasyddion godi pryderon os ydyn yn ystyried bod corff cyhoeddus yn methu cydymffurfio gyda neu weithredu cyfreithiau amgylcheddol. Mae mynediad at gyfiawnder amglycheddol – hawl rhyngwladol – yn cael ei gefnogi gan y prosesau hyn.

Yng Nghymru, er bod trefniadau dros dro ar waith, nid oes unrhyw bwerau cyfreithiol, dim strategaeth gyhoeddus ac nid oes gwefan hawdd ei llywio (neu hyd yn oed, hawdd dod o hyd iddi). Eto i gyd, mae'r adroddiad blynyddol cyntaf a gyhoeddwyd gan Asesydd Interim Diogelu Amgylchedd Cymru ar y 1af o Fehefin yn dangos bod pryder ynghylch defnydd ein cyfreithiau amgylcheddol.

Ni all Cymru fforddio bod ar ei hôl hi o ran materion diogelu'r amgylchedd: mae un o bob chwech o'n rhywogaethau mewn perygl o gael eu colli o Gymru, a dim ond cyfran fach o'n safleoedd natur gorau ar y tir ac ar y môr sydd mewn cyflwr da. Mae dros 1600 o bobl yn marw'n gynnar bob blwyddyn oherwydd llygredd aer. Mae'r oedi parhaus i gyflwyno deddfau i warchod a gwella ein hamgylchedd yn tanseilio hawl pobl i gyfiawnder amgylcheddol ac yn lleihau enw da Llywodraeth Cymru fel arweinydd byd ar ddatblygu cynaliadwy.

Mae aer glân, dŵr glân a natur sydd yn ffynnu yn ganolog i iechyd a lles pobl. Mae amgylchedd Cymru a'i dinasyddion yn haeddu cyfiawnder amgylcheddol – deddfwriaeth gadarn i ysgogi adferiad, yn ogystal â'r arfau i ddwyn y llywodraeth i gyfrif, fel bod cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol yn elwa ar amgylchedd iach.

Yn gywir,

Roger Thomas	Cadeirydd Cyswllt Amgylchedd Cymru
Joseph Carter	Cadeirydd Awyr Iach Cymru / Pennaeth Asthma + Lung UK Cymru
Alun Pritchard	Cyfarwyddwr RSPB Cymru
Shaun Spiers	Cadeirydd Greener UK
Rachel Sharp	Cyfarwyddwr Ymddiriedolaethau Natur Cymru
Anne Meikle	Cyfarwyddwr WWF Cymru
Chris Mills	Cadeirydd Afonydd Cymru
Jason Reeves	Pennaeth Polisi Chartered Institute for Ecology and Environmental Management (CIEEM)
Angela Charlton	Cyfarwyddwr Ramblers Cymru
Kit Stoner	Prif Weithredwr Bat Conservation Trust
John Harold	Cyfarwyddwr Cymdeithas Eryri
Nicola Hutchinson	Cyfarwyddwr Cadwraeth ar gyfer Plantlife (Cymru).
Haf Elgar	Is-Gadeirydd Awyr Iach Cymru/ Cyfarwyddwr

	Cyfeillion y Ddaear Cymru
Ruth Billingham	Pennaeth Ymgyrchoedd a Materion Cyhoeddus yn Living Streets Cymru
Lowri Jackson	Pennaeth Polisi ac Ymgyrchoedd Royal College of Physicians
Christine Boston	Cyfarwyddwr Sustrans Cymru
Gwenda Owen	Swyddog Ymgysylltu Cycling UK Cymru
Angela Charlton	Cyfarwyddwr Ramblers Cymru
Gareth Cunningham	Pennaeth Cadwraeth Cymru Marine Conservation Society
Natalie Buttriss	Cyfarwyddwr Coed Cadw

Supported by all WEL members

Wales Environment Link (WEL) is a network of environmental, countryside and heritage Non-Governmental Organisations in Wales. WEL is a respected intermediary body connecting the government and the environmental NGO sector. Our vision is a thriving Welsh environment for future generations.

Swyddfa Caerdydd
Tramshed Tech
Uned D, Stryd Pendyris Caerdydd CF11 6BH
F: 07498 228066 | E: enquiry@waleslink.org
Trydar: @WalesLink

Cardiff Office
Tramshed Tech
Unit D, Pendyris Street, Cardiff CF11 6BH
T: 07498 228066 | E: enquiry@waleslink.org
Twitter: @WalesLink

www.waleslink.org

Cadeirydd | Chair: Roger Thomas. Cyf-Gyfarwyddwyr | Joint Directors: Susan Evans and Karen Whitfield.
Rhif Elusen Gofrestredig | Registered Charity Number: 1022675